Miljø- og Fødevareministeriet

J.nr.
Den 4. maj 2018

Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg
Christiansborg
1240 København K

Miljø- og Fødevareministerens besvarelse af spørgsmål nr. 615 (MOF alm. del), stillet den 6. april 2018 efter ønske fra Miljø- og Fødevareudvalget.

Spørgsmål 615
Vil ministeren kommentere henvendelse af 6/4-18 fra Frit Fjerkræ om input til Fødevareforlig 2018, jf. MOF alm. del - bilag 394?

Svar
Foreningen Frit Fjerkræ har stillet otte forslag til ændret kontrol af små producenter af æg og fjerkræ jf. bilag 394. Forslagene har en teknisk karakter, og jeg har derfor bedt Fødevarestyrelsen vurdere og overveje de indkomne forslag. På baggrund af Fødevarestyrelsens svar vurderer jeg, at der er grundlag for at gå videre med flere af forslagene fra Frit Fjerkræ.

Fødevarestyrelsen har på den baggrund oplyst følgende, som jeg kan henholde mig til:

"Forslag nr. 1:
"Salmonellakontrol af spiseæg fra små besætninger
Vi mener, at der er plads til forbedringer, de små besætninger bliver forskelsbehandlet i forhold til de større besætninger, som reglerne er i dag!

Vi har derfor foreslået Fødevarestyrelsen, at kontrollen ændres på samme måde som den blev i 2013 for store besætninger, til at være bakteriologiske prøver (gødning) i stedet for serologiske (æg). Der er for mange falske positive prøver fra æg. Altså prøver som viser at der er salmonella, men hvor den opfølgende test viser at der alligevel ikke er salmonella.

I 2016 og 2017 var der i alt 29 mistanker ud fra kontrollen med æg. I ingen (nul) af tilfældene viste en efterfølgende test med gødningsprøver at der var salmonella i besætningen. 22 af de mistænkte besætninger blev testet og blev fundet negative for salmonella. (De resterende 7 besætninger opgav stalddørssalget og blev derfor ikke testet yderligere).

Ydermere vil et skift til gødningsprøver i næsten alle tilfælde være billigere for stalddørsproducenten. Samtidig kan det undgås at producenter unødigt sættes under offentligt tilsyn og skal betale for at FVST kommer ud og foretager sokkeprøver efter falske positive prøver.Bemærk at store besætninger udelukkende testes via bakteriologiske prøver, mens der i dag kræves serologiske for stalddørssælgere."

Fødevarestyrelsens svar på forslag 1:
Det er korrekt, at store besætninger med over 500 høns bliver undersøgt bakteriologisk med gødningsprøver. Disse besætninger bliver undersøgt for salmonella hver 2. uge.

Æg fra små besætninger med under 500 dyr, der alene leverer æg til salg ved stalddør, bliver undersøgt for antistoffer mod salmonella (serologisk) hver 18. uge. Den serologiske undersøgelse af æg kan vise, om dyrene har været udsat for smitte siden den sidste prøve og derfor har dannet antistoffer. Hvis prøverne er positive, tages der også gødningsprøver for at afklare, om der er salmonella i flokken, som dermed er smittet.

Frit Fjerkræ foreslår at bruge bakteriologiske gødningsprøver i stedet for undersøgelse for antistoffer mod salmonella. Fødevarestyrelsen har bedt Danmarks Tekniske Universitet (DTU) foretage en risikovurdering af et således ændret prøveprogram. På baggrund af den kommende risikovurdering fra DTU vil Fødevarestyrelsen vurdere, om der er grundlag for at ændre prøveprogrammet som foreslået.

Forslag nr. 2:
"Godkendelse af høns, der IKKE stammer fra registreret rugeri (racehøns)
Der er også grund til at kigge på reglerne for godkendelse af høns der IKKE stammer fra registrerede-rugerier (racehøns). De skal i dag testes for salmonella med blodprøver og æg, men hvis en besætning testes positiv, testes den igen med gødningsprøver. Derfor foreslår vi at det usikre mellemled med serologiske prøver (æg) springes over og der udelukkende bruges gødningsprøver. Det vil nemlig gøre det mere økonomisk overkommeligt at få godkendt en besætning til stalddørssalg og dermed forhåbentlig få flere til at bruge racehøns i stalddørssalg. Ydermere kan æg fra ikke-registrerede rugerier ikke godkendes til videresalg, de kan kun godkendes til stalddørssalg. Dvs. de må ikke sælges på markeder, i butikker eller restauranter. Dette er et hul i lovgivningen. Der bør beskrives krav til æg fra ikke registrerede rugerier til videresalg."

Fødevarestyrelsens svar på forslag 2:
Høns, der alene lægger æg til salg ved stalddøren, skal stamme fra et godkendt rugeri eller et registreret opdræt, hvor dyrene bliver tæt overvåget efter et fast prøveprogram for salmonella. For racehøns, som ikke bliver undersøgt efter det faste prøveprogram, har Fødevarestyrelsen opstillet et særligt prøveprogram. Det særlige prøveprogram er baseret på en risikovurdering fra DTU. Prøveprogrammet skal sikre, at der ikke er større risiko for salmonella i æg fra racehøns end i æg fra andre hønsebesætninger med salg fra stalddør. I risikovurderingen fra DTU lød det blandt andet:

" … der forventes at være en større risiko ved indkøb af hobby- og racehøns, idet der ikke findes godkendte producenter, ligesom sådanne hønseholdere kan formodes at have dyr i forskellig alder gående sammen. Hvert dyr, der ønskes indført i en hobby- og racefjerkræbesætning, der sælger æg til konsum, bør derfor forinden testes for Salmonella ved undersøgelse af såvel sokkeprøver som blodprøve."

Serologiske prøver af æg eller blod kan vise, om dyrene har været udsat for smitte. Hvis de serologiske prøver er positive, tages der også gødningsprøver for at afklare, om der er salmonella i flokken.

Det er nemmere at tage prøver af æg end prøver af blod til serologisk undersøgelse. Derfor har Fødevarestyrelsen efterfølgende bedt DTU vurdere, om prøver af æg kan erstatte prøver af blod fra æglæggende høner. På baggrund af en supplerende vurdering fra DTU, har Fødevarestyrelsen tilføjet dette som en mulighed i prøveprogrammet.

På baggrund af DTU's risikovurderinger fastholder Fødevarestyrelsen, at der fortsat skal tages serologiske prøver. Der er her mulighed for at vælge mellem blod og æg.

Æg, lagt af høns der ikke stammer fra et godkendt rugeri eller et registreret opdræt, må sælges ved stalddørssalg. Stalddørssalg omfatter – udover salg direkte til den endelige forbruger fra bedriften – også salg til egen detailvirksomhed på bedriften, fra egen bod på offentlige lokale markeder eller til et pakkeri med autorisation til begrænset, lokal omsætning. De må således sælges på samme vilkår som æg fra stalddørssalg med høns der stammer fra et godkendt rugeri eller et registreret opdræt.

Forslag nr. 3:
"Blodprøvning af høns for aviær influenza
De danske særregler på området for overvågning mod fugleinfluenza, aviær influenza, foreskriver, at hønsehold på mere end 100 udegående æglæggende høns, hvor æggene sælges som konsumæg, eller fjerkræhold på mere end 100 dyr, hvorfra der sælges levende fjerkræ, skal testes for fugleinfluenza ved hjælp af blodprøver. Der skal testes hele fire gange årligt, det vil sige hver 3. måned. Holdes der ænder eller gæs til avl (rugeæg) i besætninger der overstiger 100 dyr, skal der kun testen en gang årligt (BEK nr 712 af 27/05/2015 https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=170717/.)

EU's fødevaresikkerhedsagentur, EFSA, har i deres videnskabelige rapport fra efteråret 2017 omkring Aviær Influenza opfordret til at fokusere indsatsen på svømmefugle, og konkluderet at den aktive overvågning (blodprøver) på høns ikke er effektiv! For høns er det vigtigt at fokusere på sygdomstegn og dødsfald, ikke på blodprøver. Der er en direkte opfordring fra EFSA til at fokusere på svømmefugle i stedet. Det er også i direkte modstrid mod EFSA's anbefaling, at høns i Danmark testes langt oftere end svømmefugle.

Frit Fjerkræ opfordrer kraftigt til, at de danske regler bringes i overensstemmelse med EFSA's anbefalinger; at krav om blodprøver på udegående høns i besætninger større end 100 stk. bortfalder."

Fødevarestyrelsens svar på forslag 3:
Danmark er på linje med de øvrige lande i EU forpligtet til at have et aktivt overvågningsprogram for fugleinfluenza i fjerkræ. EU-reglerne foreskriver, at overvågningsprogrammet skal omfatte udtagning af prøver fra forskellige fjerkrækategorier, blandt andet æglæggende frilandshøns. Det er alene af den grund ikke muligt at undtage udegående høns for kravet om test.

Danmark har et risikobaseret overvågningsprogram, hvorefter fjerkræ, der er i størst risiko for at få fugleinfluenza, bliver mest testet. Udegående æglæggere tilhører den gruppe af fjerkræ, der er i størst risiko for at komme i kontakt med vilde fugle, og de testes derfor fire gange årligt

Udegående slagtefjerkræ bliver også testet, men da deres levetid ikke er så lang, testes de kun én gang inden slagtning.

For nuværende finder Fødevarestyrelsen ikke anledning til at ændre i prøvetagningsfrekvensen.

Fødevarestyrelsen er bekendt med konklusionerne i Den Europæiske Fødevaresikkerhedsautoritets (EFSA's) videnskabelige rapport om fugleinfluenza fra efteråret 2017[1] . Det er korrekt, at EFSA skriver, at serologisk overvågning for lavpatogen fugleinfluenza i fjerkræ (bortset fra andefugle) ikke er

[1] doi: 10.2903/j.efsa.2017.4991

egnet til ”tidlig varsling” for fugleinfluenza, hvilket vil sige, at det er vanskeligt at nå at ”fange” virus, inden det har passeret gennem flokken. EFSA konkluderer dog også om denne type overvågning, at den godt kan bruges til at holde øje med større ændringer i den regionale forekomst af fugleinfluenza. EU er i gang med at se på reglerne for overvågning, set i relation til EFSA rapporten, men det vides endnu ikke, hvad resultatet af disse drøftelser ender med.

Forslag 4:
”**Newcastle disease**
Når en lille producent har over 100 hønsefugle skal producenten efterleve bekendtgørelsen om vaccination for fjerkræsygdommen Newcastle disease. Problemet her er at bekendtgørelsen er lavet til producenter med tusindvis af fjerkræ klækket på samme tidspunkt. Små producenter har ofte mange mindre hold af fjerkræ og deriblandt høner, der er beregnet til æglægning og haner der bliver til slagtekyllinger i samme hold. I bekendtgørelsen er der forskellige vaccinationsprogrammer for hhv. slagtekyllinger og æglæggende høner. Dette er et klart eksempel på at den nuværende fødevarelovgivning ikke er gearet til små producenter med forskellige typer af dyrehold. Derudover fås vaccinen kun i pakninger til flere tusind høns der, når den først er åbnet, skal bruges inden for få timer. Der er således i praksis stort set umuligt for mindre producenter at overholde lovgivningen på dette område. Det er derfor nødvendigt med en harmonisering af vaccinationsprogrammerne, der både tager højde for de forskellige dyrehold og inddrager det økonomiske aspekt.”

Fødevarestyrelsens svar på forslag 4:
Den nuværende bekendtgørelse om vaccination mod Newcastle disease, herunder paramymyxuvirus-1 hos duer, blev senest revideret i 2017. I den forbindelse har udkastet til bekendtgørelsen været i offentlig høring. Frit Fjerkræ afgav dengang ikke høringssvar.

Fødevarestyrelsen vil dog gerne ved en kommende revision af reglerne se på mulighederne for at tilpasse vaccinationsprogrammerne, så de mindre producenter bedre kan tilgodeses.

Forslag 5:
”Antalsbegrænsning for stalddørssalg
Tilbage i 2016 blev der åbnet op for at lokale producenter kan få lov til at sælge friskslagtet fjerkræ uden indvolde til private kunder samt til lokale butikker og restauranter, hvis de indretter sig med forhold svarende til en slagterbutik, tager salmonellaprøver og laver egenkontrol. Dette bifalder vi i foreningen Frit Fjerkræ, men vi mener at grænsen på max 500 dyr årligt er alt for lav. Man kan ligeledes stille spørgsmålstegn ved rimeligheden i at en kalkun på 15 kg tæller det samme som kylling på 1,2 kg i det regnestykke.

Til sammenligning er grænsen i Sverige 10.000 stk. Sverige har samme særstatus for salmonella i EU som Danmark har. Vi vil derfor opfordre til, at grænsen for antal dyr bliver hævet, så det bliver muligt at lave en mere rentabel forretning ud af et stalddørssalg og lokal forankret produktion, da det jo er forbundet med en del omkostninger at indrette rum og køleforanstaltninger til slagtning.”

Fødevarestyrelsens svar på forslag 5:
I forbindelse med ændring af reglerne i efteråret 2016 for primærproducenters levering af mindre mængder af slagtet fjerkræ direkte til forbrugere og til lokale detailvirksomheder, udarbejdede DTU efter anmodning fra Fødevarestyrelsen en risikovurdering. DTU vurderede risici ved levering direkte fra producenten af hhv. 500, 1.000 og 10.000 slagtede fjerkræ.

I bestillingen til DTU var det angivet, at Fødevarestyrelsen ville tillade en nedsat frekvens af prøveudtagning og undersøgelse for salmonella i besætninger, hvorfra der udelukkende blev slagtet mindre mængder af fjerkræ til direkte levering til forbrugere og til lokale detailvirksomheder. Grundlaget var en prøvefrekvens på to gange pr. år uanset antallet af flokke, eller alternativt fire gange pr. år uanset antallet af flokke pr. år.

DTU vurderede, at risikoen for, at fjerkræ indeholder salmonella, vil øges ved levering direkte fra producenten til forbrugere og lokale detailvirksomheder. Det fremgår, at øges maxgrænsen fra 500 stk. til 10.000 stk. stiger antallet af kontaminerede kyllinger ca. 15 gange. Ved en fordobling af prøvefrekvensen fra to gange pr. år til fire gange pr. år reduceres antallet af kontaminerede kyllinger, der sælges fra stalddøren med omkring 23 % – stort set uafhængigt af maxgrænsen eller antallet af besætninger, der antages at sælge fra stalddøren.

Efterfølgende har EU-Kommissionen krævet, at der skal foretages salmonellaundersøgelse af hver flok af slagtefjerkræ, dvs. frekvensen kan være højere end 4 gange pr. år. Antallet af salmonellakontaminerede kyllinger, der sælges fra stalddøren eller leveres til lokale detailvirksomheder, vil derfor formentlig i nogle tilfælde være reduceret med mere end 23 %.

DTU vurderede desuden, at risikoen for, at fjerkræ indeholder campylobacter, vil øges ved levering direkte fra producenten til forbrugere og lokale detailvirksomheder:

”Campylobacter i fjerkræ. Risiko for fødevarebårne tilfælde af campylobakteriose forventes at stige ved øget salg direkte fra den primære producent, hvis et øget stalddørssalg vil medføre et øget forbrug af fritgående dyr. Forventningen er baseret på en antagelse om, at direkte salg fra primær-producent især vil omfatte fritgående fjerkræ, hvorom det vides, at risikoen for, at det kan være årsag til fødevarebåren campylobakteriose, er 3,6 gange højere end for dyr, opdrættet i lukkede huse.”

DTU angiver desuden, at selv om der er fastsat bestemmelser for indretning og drift af fjerkræproducentens slagtning og håndtering af det slagtede fjerkræ, må det formodes, at der er en risiko for, at hygiejnen kan være lavere ved slagtning hos landmanden end på et autoriseret slagteri. Risikoen for kontaminering af produkterne med sygdomsfremkaldende mikroorganismer kan derfor være højere ved slagtning hos landmanden.

På baggrund af risikovurderingen fra DTU besluttede Fødevarestyrelsen af hensyn til forbrugerne at bevare den hidtil gældende grænse på 500 slagtede fjerkræ, som kan leveres direkte fra producent til forbrugere eller lokale detailvirksomheder.

Fødevarestyrelsen vil anmode DTU om en fornyet risikovurdering, hvor der tages hensyn til, at alle flokke skal undersøges for salmonella. Der vil igen blive anmodet om vurdering ved levering direkte fra producenten af hhv. 500, 1.000 og 10.000 slagtede fjerkræ.

<u>Forslag 6:</u>
"Bagatelgrænse for salg af slagtet fjerkræ
I 2013 blev der indført en bagatelgrænse for konsumæg, således at det blev muligt at sælge æg fra høns uden kontrol, hvis man havde færre end 30 høns. På samme måde kan der indføres en bagatelgrænse for slagtet fjerkræ, således at man uden salmonellakontrol og særlig indretning kan få lov at forære sin nabo en nyslagtet hanekylling eller suppehøne uden at bryde lovgivningen.”

Fødevarestyrelsens svar på forslag 6:
Bagatelgrænsen for konsumæg betyder, at en landmand med færre end 30 høns må overdrage æg til en kendt kundekreds uden, at hønsene er kontrolleret for salmonella. Tilsvarende regler kan ikke laves for slagtefjerkræ, da det er et EU-krav, at alle flokke af slagtefjerkræ (kyllinger og kalkuner) skal undersøges for salmonella, uanset flokkens størrelse. Derfor er det ikke en mulighed at fritage små flokke for salmonellakontrol.

Forslag nr. 7:
"Erstatning ved nedslagning grundet fund af salmonella
Der er i den nuværende lovgivning en urimelig forskelsbehandling af producenter ved fund af salmonella i slagtekyllinger i forhold til æglæggende høner. Som lovgivningen er i dag er det muligt at få erstatning hvis æglæggende høner bliver smittet med salmonella, men det er ikke muligt for slagtekyllinger. Her får producenten det fulde tab ved fund af salmonella.

Store producenter har ved fund af salmonella mulighed for at eksportere det slagtede fjerkræ, eller sælge det som varmebehandlet. Denne mulighed har små producenter ikke og må derfor tage 100% af tabet hvis en slagtekyllingebesætning smittes med salmonella. Det er en urimelig forskelsbehandling og der bør være ens erstatningsregler for æglæggende høner og slagtekyllinger ved fund af salmonella."

Fødevarestyrelsens svar på forslag 7:
Fødevarestyrelsen udbetaler erstatning blandt andet i forbindelse med påbud om aflivning og destruktion af dyr og æg ved salmonella i rugeægsbesætninger. Det sker i medfør af erstatningsbekendtgørelsen[2].

Der er ikke krav om nedslagning af dyr, hverken i produktionen af konsumæg (æglæggende) eller af slagtefjerkræ. Derfor udbetaler Fødevarestyrelsen ikke erstatning i medfør af reglerne. Konsumægsproducenter kan dog, ved mistanke om smitte med salmonella i deres høns, få erstattet de op til ti høns, som Fødevarestyrelsen udtager til undersøgelse for antibiotika.

Kød fra positive flokke, der slagtes i Danmark, skal varmebehandles, og kan ikke eksporteres som fersk kød. Det gælder både store og små producenter.

Forslag 8:
"Nedsættelse af alt for høj timepris for fødevarekontrol
Specielt for små producenter rammer den politisk satte urimeligt høje timepris på 3000 kr/time meget hårdt i forhold til omsætningen. Det gør det ikke bedre at den indenfor det sidste år er fordoblet. Prisen for kontrolbesøg er helt ude af trit med omkostningerne og den bør sænkes til en reel timepris på mindre end det halve af hvad den er i dag. Specielt hvis det er et ønske at fremme de mindre fødevareproducenter er dette meget nødvendigt."

Fødevarestyrelsens svar på forslag 8:
Taksten for kontrollen blev 1. juli 2017 hævet for at sikre, at gebyrerne efterlever de gældende regler i lov om hold af dyr samt statens regler i budgetvejledningen om, at gebyrerne skal modsvare de faktiske omkostninger. Kontroltaksten blev hævet fra 450 kr. pr. påbegyndt kvarters tilstedetid til 772 kr. Grundgebyret pr. kontrolbesøg blev hævet fra 327 kr. til 561 kr. Taksterne steg dermed med 72 pct. Taksterne er fra 1. januar 2018 793 kr. pr. påbegyndt kvarter og grundgebyret er på 576 kr.

[2] Bekendtgørelse nr. 1323 af 26/11/2015 om erstatning og udgifter ved bekæmpelse og forebyggelse af hysdyrsygdomme.

Der henvises til Miljø- og Fødevareministeriets orientering til Miljø- og Fødevareudvalget 24. maj 2017 om justeringer af Fødevarestyrestyrelsens gebyrer pr. 1. juli 2017[3].

For kontrollen er gebyrstrukturen således, at der opkræves et grundgebyr pr. kontrol og en takst pr. kvarters tilstedetid i virksomheden. De to takster skal tilsammen dække alle omkostninger ved kontrollen, dvs.:

- Forberedelse
- Tilstedetiden i virksomheden
- Efterbehandling
- Transport
- Overhead

Da en betydelig del af omkostningerne ved kontrollen vedrører tidsforbrug mv., som ikke sker i den direkte fakturerbare tilstedetid, er tilstedetidstaksten relativt høj.

I perioden 1. juli 2017 til og med 2020 er der en delvis gebyrafløftning for at sikre en langsom indfasning af gebyrjusteringerne. Denne gebyrafløftning medfører, at der i 2018 opkræves ca. 7 pct. mindre end de faktiske omkostninger på de omfattede gebyrordninger."

Jakob Ellemann-Jensen / Annelise Fenger

[3] http://www.ft.dk/samling/20161/almdel/mof/bilag/448/1761847/index.htm